

Παρασκευή 19 Μαΐου 2023, 2 μ.μ.
Φιλοσοφική Σχολή, Ζωγράφου, Αίθουσα 917

Συναυλία με έργα ελληνίδων συνθετριών

ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ Erasmus+ Musical Bounce Back

<https://pianoandco.fr/musical-bounce-vack-en/>

Πρόγραμμα

Κασσία (9ος αιώνας), *Κύριε, η εν πολλαίς αμαρτίαις* [μεταγραφή Dafne Touliatos]
Γεωργία Μπαλαμπίνη, υψίφωνος

Κωνσταντία Γουρζή (1962), *Sappho-Zyklus*, op. 12, για φωνή και πιάνο (1995)
Γεωργία Μπαλαμπίνη, υψίφωνος
Έλενα Φίντελνταϋ, πιάνο

Ρένα Κυριακού (1917-1994), *Tango* (1928)
Λεόντιος Τσόκας, πιάνο

Καλλιόπη Τσουπάκη (1963), *Απόηχος θάλασσας βαθιάς* (1988)
Αλίκη Διαμαντή, πιάνο

Φανή Κοσώνα (1969), *Anemos*, για κλαρινέτο και πιάνο (2006)
Οδυσσέας Ανδρούτσος, κλαρινέτο
Μυρτώ Κοντογούρη, πιάνο

Κατερίνα Τζεδάκη (1964), *The Other Island* (2012)
έργο ηλεκτρακουστικής μουσικής

Αγγελική Ιονάτου (1954-2021), *Στα νησιά* (1989, ποίηση: Μίλτος Σαχτούρης)
Βίλλυ Κυριακοπούλου, μεσόφωνος
Βασίλης Μανθόπουλος, κλασική κιθάρα

Λένα Πλάτωνος (1951), *Μόνο* (1982, ποίηση: Κώστας Καρυωτάκης)
Ελένη Κατσούλη, μεσόφωνος
Θανάσης Μάντζαρης, πιάνο

Σοφία Καμαγιάννη (1971) - *Αυτό το καλό/ Ce qu'ont les yeux* (2022, ποίηση: Samuel Beckett)

Ελένη Κατσούλη, μεσόφωνος
Στέλλα Καταραχιά, ακορντεόν
Ερασμία Σύζινου, κανονάκι
Ελένη Φουρλάνου, βιόλα
Χάρης Καφέτης, μπουζούκι
Αλέξανδρος Καψοκαβάδης, πολιτικό λαούτο

Τα έργα

Η Κασσία συνέθεσε ταυτόχρονα το ποιητικό και μουσικό κείμενο ενός εκ των πλέον διαδεδομένων ύμνων της βυζαντινής μελοποιίας (**Κύριε, η εν πολλαίς αμαρτίαις**). Ανήκει στο είδος των στιχηρών ιδιόμελων και ανήκει χρονικά στην πρώτη περίοδο της ιστορίας της βυζαντινής υμνογραφίας (10ος-12ος αιώνες). Αντίγραφο του μελουργήματος της Κασσιανής σώζεται σε χειρόγραφο κώδικα που φυλάσσεται στην Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδας (ΕΒΕ883, φ. 261v), το οποίο εντόπισε και μελέτησε η ελληνικής καταγωγής αμερικανίδα μουσικολόγος D. Touliatos (1949-2022). Πολλοί βυζαντινοί μελουργοί παρέδωσαν τη δική τους μελωδική εκδοχή για τον ύμνο, όπως μαρτυρεί η πυκνή παρουσία του σε χειρόγραφα και εκδόσεις ήδη από τον 19ο αιώνα. Μαγδαληνή Καλοπανά

Η Κωσταντία Γουρζή μελοποιεί ποίηση της σημαντικότερης Ελληνίδας λυρικής ποιήτριας της αρχαιότητας Σαπφούς, εξυμνώντας από κοινού τον έρωτα. Η πρεμιέρα του έργου **Sappho-Zyklus** έγινε το 1995 στο Βερολίνο. Η συνθέτρια αφιερώνει το συγκεκριμένο έργο της στον συνεργάτη της –εκείνη την περίοδο– και διεθνούς φήμης Ούγγρο συνθέτη György Kurtág, ο οποίος πρώτος της αφιέρωσε νωρίτερα δική του μελοποίηση πάνω στο ίδιο κείμενο. Άλλωστε διακρίνεται η επίδρασή του πάνω στη φωνητική γραφή του έργου της, όπου δεσπόζουν η λιτότητα και μονοφωνικότητα. Το πιάνο δεν συνοδεύει τη φωνή, αλλά περισσότερο αποτελεί προετοιμασία και αντίδραση σε αυτήν, οδηγώντας σε μια έντονα συναισθηματική εμπειρία. Έλενα Φίντελνταύ

Η Ρένα Κυριακού αφιέρωσε την σύνθεση της, **Tango**, στην Ελένη Ν. Πολίτη. Το έργο βρίσκεται στην τονικότητα της Μι ελάσσονος και πρόκειται ουσιαστικά για έναν χορό - tango, ο οποίος χωρίζεται σε τέσσερα επιμέρους τμήματα. Το πρώτο τμήμα πρόκειται για μια γρήγορη σύντομη εισαγωγή, η οποία υποδηλώνεται και από τον χαρακτήρα Vivace. Στο δεύτερο - κύριο τμήμα εισαγάμαστε στον κύριο χορό, ο οποίος βασίζεται σε έντονα ρυθμικά αλλά και μελωδικά στοιχεία. Το τρίτο τμήμα του έργου βρίσκεται στην τονικότητα της Μι μείζονος και είναι έντονα μετατροπικό, κρατώντας βέβαια τα χαρακτηριστικά του χορού. Στο τέταρτο και τελευταίο τμήμα του έργου, επαναφερόμαστε στην τονικότητα της Μι ελάσσονος και στο αρχικό θεματικό υλικό. Σταδιακά εντείνεται το αρμονικό ενδιαφέρον μέσω ορισμένων μετατροπιών και κατά αυτόν τον τρόπο οδεύουμε στο τέλος του έργου επιστρέφοντας στην κυρία τονικότητα της Μι ελάσσονος. Λεόντιος Τσόκας

Το έργο **Απόηχος θάλασσας βαθιάς** της Καλλιόπης Τσουπάκη αποτελεί μέρος μιας συλλογής «Παιδικών κομματιών για πιάνο, πάνω σε κυκλαδίτικα θέματα», η οποία περιέχει σύντομα έργα 21 Ελλήνων συνθετών. Πάνω σε έναν ανένα απόηχο συγχορδιών, οι ξαφνικές ατάκες και τα δυναμικά τρέμολο δημιουργούν την ατμόσφαιρα μιας συνεχώς παλλόμενης θάλασσας. Αλίκη Διαμαντή

Το έργο **Anemos** (2006) για κλαρινέτο και πιάνο της Φανής Κοσώνα έχει έναν ιδιαίτερο και πρωτοποριακό τρόπο γραφής με νέες τεχνικές τόσο για το κλαρινέτο χρησιμοποιώντας για παράδειγμα την τεχνική “flater” και “glissando” όσο και για το πιάνο χρησιμοποιώντας την τεχνική “stopped strings”. Οδυσσεάς Ανδρούτσος

Η δομή του έργου **The Other Island** αναπτύσσεται σαν “αναπαράσταση” μιας φανταστικής πτήσης σε ένα πολύ μικρό νησί, στα όρια του και την ενδοχώρα, που σταδιακά οδηγεί σε μια μετάβαση σε ένα “άλλο νησί,” εσωτερικό. Έχουν χρησιμοποιηθεί περιβαλλοντικές ηχογραφήσεις και συνθετικοί ήχοι. Αικατερίνη Τζεδάκη

Το τραγούδι με τίτλο **Στα νησιά** είναι μελοποίηση του αντίστοιχου ποιήματος του Μίλτου Σαχτούρη, από τη συλλογή *Ο περίπατος*, του 1960. Η πρώτη ηχογράφιση του τραγουδιού για φωνή και κιθάρα συμπεριελήφθη, το 2000, στο άλμπουμ “D'un bleu très noir”. Αλέξανδρος Καψοκαβάδης

Το τραγούδι **Μόνο** κυκλοφόρησε το 1982, στο άλμπουμ της συνθέτριας με τίτλο «Καρυωτάκης – 13 τραγούδια». Η Πλάτωνος μελοποίησε το ομότιτλο ποίημα του Κώστα Καρυωτάκη, από την συλλογή *Νηπενθή* του 1921, για φωνή πιάνο και έγχορδα. Σήμερα, θα το ακούσουμε σε μια διασκευή των φοιτητών του τομέα Μουσικής Τεχνολογίας, Θανάση Μάντζαρη και Ελένη Κατσούλη. Α. Καψοκαβάδης

Το έργο της Σοφίας Καμαγιάννη **Αυτό το καλό / Ce qu'ont les yeux** αποτελεί μια απόπειρα μελοποίησης στίχων (τόσο στα γαλλικά όσο και στην ελληνική απόδοσή τους) του Samuel Beckett, από τη σειρά μικρών ποιημάτων που ο ίδιος ονόμασε *Mirlitonnades*. Το έργο για φωνή, ακκορντεόν, κανονάκι, μπουζούκι, βιόλα, λάφτα και tape γράφτηκε τον Σεπτέμβριο του 2022, έπειτα από παραγγελία του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Ε.Κ.Π.Α., ενόψει της συμμετοχής φοιτητών και καθηγητών του στο πρόγραμμα Erasmus+ με τίτλο “Musical Bounce Back”. Αλέξανδρος Καψοκαβάδης

Βιογραφικά σημειώματα συνθετριών

Η **Κασσία** υπήρξε η σημαντικότερη γυναίκα συνθέτρια της μεσαιωνικής βυζαντινής μελοποιίας και προσδιορίζεται σε χειρόγραφα επίσης ως Κασία, Κασσία, Έκασία και Ικασία. Είναι επίσης κυρίως γνωστή ως συγγραφέας θρησκευτικών ποιημάτων, αν και έγραψε επίσης κοσμικά επιγράμματα και ηθικά ρητά. Της πιστώνεται ότι έγραψε 49 λειτουργικές συνθέσεις, με την αυθεντικότητα ορισμένων από τις μελωδίες της να έχει αμφισβητηθεί.

Η Ελληνίδα συνθέτρια και μαέστρος **Κωνσταντία Γουρζή** γεννήθηκε στην Ελλάδα, σπούδασε στην Αθήνα και στο Βερολίνο. Αφιερώνεται στην ανάπτυξη νέων παραστάσεων για τη σύγχρονη δυτική έντεχνη μουσική και έχει ιδρύσει πολλές σειρές συναυλιών και σύνολα. Είναι Καθηγήτρια διεύθυνσης συνόλου και νέας μουσικής στο Πανεπιστήμιο Μουσικής και Παραστατικών Τεχνών του Μονάχου.

Η **Ρένα Κυριακού** γεννήθηκε στο Ηράκλειο της Κρήτης. Υπήρξε παιδί-θαύμα, διεθνώς αναγνωρισμένη πιανίστα, συνθέτρια και παιδαγωγός. Δισκογράφησε ευρέως συνθέτες της ρομαντικής εποχής και τιμήθηκε για την προσφορά της με διεθνή βραβεία.

Η **Καλλιόπη Τσουπάκη** σπούδασε στο Ελληνικό Ωδείο στην Αθήνα και παρακολούθησε μαθήματα σύνθεσης με τον Γιάννη Ιωαννίδη, καθώς και καλοκαιρινά μαθήματα με τους Iannis Xenakis, Olivier Messiaen και Pierre Boulez. Συνέχισε τις σπουδές της στη σύνθεση με τον Louis Andriessen και στην ηλεκτρονική μουσική με τον Gilius van Bergeijk στο Βασιλικό Ωδείο της Χάγης. Το 2006 και το 2015 η Calliope ήταν μέλος της κριτικής επιτροπής International Gaudeamus Music Week. Από το 2007 διδάσκει σύνθεση στο Βασιλικό Ωδείο της Χάγης.

Η **Φανή Κοσώνα** είναι πτυχιούχος μαθηματικός (ΕΚΠΑ) και εκπόνησε τη διδακτορική της διατριβή με θέμα «Εφαρμογές Μαθηματικών Μοντέλων της Τοπολογίας και της Θεωρίας Καταστροφών στη Σύνθεση Μουσικής» (Ιόνιο Πανεπιστήμιο). Φοίτησε στις τάξεις των Ανωτέρων Θεωρητικών στο Conservatoire de Paris (CNSMDP). Σπούδασε σύνθεση με τον Θόδωρο Αντωνίου. Η δημιουργική της πορεία περιλαμβάνει συνεργασίες με διακεκριμένους μουσικούς και ensembles είτε σε συναυλίες, είτε δισκογραφικά, καθώς και συμμετοχές σε διεθνή φεστιβάλ (ISCM World New Music Days 2022, κ.ά.). Πρόσφατα απέσπασε β' βραβείο στον διεθνή διαγωνισμό Rethinking Xenakis (2022).

Η Δρ. **Αικατερίνη Τζεδάκη** είναι Αναπληρώτρια Καθηγήτρια με γνωστικό αντικείμενο «Ηλεκτροακουστική Μουσική Σύνθεση» στο Τμήμα Μουσικής Τεχνολογίας και Ακουστικής του ΕΛ.ΜΕ.ΠΑ.. Έλαβε το MA στην Σύνθεση Ηλεκτροακουστικής Μουσικής το 2002 (Πανεπιστήμιο City, Λονδίνο) και το Ph.D στην Σύνθεση Ηλεκτροακουστικής Μουσικής το 2012 (De Montfort University, Αγγλία). Η μουσική της έχει παρουσιαστεί σε πολλά Ελληνικά και διεθνή φεστιβάλ και συνέδρια. Είναι ιδρυτικό μέλος του Ελληνικού Συνδέσμου Συνθετών Ηλεκτροακουστικής Μουσικής και της Ελληνικής Εταιρείας Ακουστικής Οικολογίας. προσωπική ιστοσελίδα: www.ktzedaki.net

Η **Αγγελική Ιονάτου** (γνωστή διεθνώς ως Angélique Ionatos) ήταν Ελληνίδα τραγουδοποιός, τραγουδίστρια και κιθαρίστρια, γεννημένη στην Αθήνα. Έκανε κυρίως καριέρα στη Γαλλία και μελοποίησε Έλληνες ποιητές κάνοντας επίσης γνωστή ευρέως την αρχαία ποιήτρια Σαπφώ.

Η **Λένα Πλάτωνος** είναι πιανίστα, τραγουδοποιός και συνθέτρια ηλεκτρονικής και έντεχνης μουσικής. Συμμετείχε ως συνθέτρια στην εκπομπή Εδώ Λιλιπούπολη. Έχει γράψει επίσης μουσική για το θέατρο, για χοροδράματα και για την τηλεόραση.

Η **Σοφία Καμαγιάννη** είναι συνθέτρια, μουσικός και παιδαγωγός. Σπούδασε πιάνο, κλασικά κρουστά, σύγχρονη σύνθεση, μουσική για θέατρο και κινηματογράφο, καθώς και μαθηματικά στην Ελλάδα και την Αγγλία (μεταπτυχιακές σπουδές). Έχει συνεργαστεί με σημαντικά μουσικά σύνολα και σολίστες. Έχει γράψει τραγούδια, μουσική για πολλές θεατρικές παραστάσεις για ταινίες μικρού μήκους και video art, για πολύτεχνες παραστάσεις.
M. Καλοπανά

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:

Αναστασία Γεωργάκη, Καθηγήτρια, Πρόεδρος ΤΜΣ ΕΚΠΑ

Αλέξανδρος Καψοκαβάδης, ΕΕΠ ΤΜΣ ΕΚΠΑ

Μαγδαληνή Καλοπανά, ΕΔΙΠ ΤΜΣ ΕΚΠΑ

Απόστολος Παλιός, Ακαδημαϊκός Υπότροφος ΤΜΣ ΕΚΠΑ 2022-2023

Βασίλης Πριόβολος, Εντεταλμένος Διδάσκων 2022-2023

Δημήτρης Κοτρωνάκης, Αποσπασμένος Εκπαιδευτικός 2022-2023

Μουσικό υλικό: προσωπικά αρχεία συνθετριών, αρχείο Φ. Γιαννέλου, Αρχείο Ελληνικής Μουσικής «Πολύμνια»